Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII Ч. 211. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 2-го ЛИСТОПАДА 1955. ПЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 2, 1955. No. 211. VOL. LXII.

СЕНАТОР НОВЛЕНД БУДЕ КАНДИДУВАТИ НА ПРЕЗИДЕНТА

Вашингтон. — В політичних колах столиці переконані в тому, що провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд 7 березня 1956 зголосить свою кандидатуру на президента під час правиборів в стейті Каліфорнія, якщо президент Айзенгавер заявить, що не буде другий раз кандидувати. Новленд заявить тоді, що не думає здобути тільки прихильність свого стейту, але поважно думає змагатися за кандидатуру у всіх стейтах, і тому виставить свою кандидатуру на правиборах і в інших стейтах на Середньому Заході і на Сході. Крім Новленда в Каліфорнії є ще й інші кандидати на президента: віце-президент Ричард М. Ніксон і губернатор цього стейту Гудвін Дж. Найт. Тому сподіваються, що на правиборах в Каліфорнії буде завзята боротьба за перемогу. Гадають, що найповажнішими противниками на правиборах будуть віце-президент Ніксон і сенатор Новленд. Дня 7 березня — це перший день зголошень кандидатур у стейтових правиборах в Каліфорнії. Приятелі сенатора Новленда відважаться на риск виставити його кандидатуру, хоч знають, що коли програють у своєму стейті, то тоді буде їм важко перемогти в правиборах в інших стейтах, не говорячи вже про перемогу на крайовій номінаційній конвенції в Сан Франсіско. Приятелі Новленда думають, що, виигравши правибори в Каліфорнії, легко зможуть перемогти на крайовій конвенції, яка також відбуватиметься в цьому ж стейті. В виборчій компанії за Новленда підкреслюватимуть щирість і одвертість цього політика під час його політичної кар'єри. Голосування на правиборах в Каліфорнії відбудеться аж 5 червня 1956 році. Сенатор Новленд буде бачити, який буде вислід на правиборах в інших стейтах і тоді знатиме, чи кандидувати на президента на крайовій республіканській конвенції. Новленд відомий з того, що стоїть в опозиції до політики Айзенгавера в закордонній ділянці, головно він противний тому, щоб переговорювати з комуністами. Але у внутрішній політиці Новленд підтримує політику президента Айзенгавера. Новленд належить до правого крила Республіканської партії, але він ближчий до центра цієї партії, хоч його поручив на республіканського провідника в Сенаті покійний сенатор Роберт Тефт.

Президент підтримує проєкт збільшення поштових оплат

Денвер, Колорадо. — Генеральний поштмастер Артур Е. Соммерфілд віддвідав президента Айзенгавера і конферував з ним про дефіцит поштового департаменту. Після конференції Соммерфілд заявив на пресовій конференції, що Президент погоджується на те, щоб поштовий уряд діяв на комерційній основі і був самовистачальним, це значить, щоб прибутки покривали всі видатки поштового департаменту. Внаслідок цього, казав Соммерфілд, уряд внесе на найближчій сесії Конґресу законопроєкт про збільшення поштових оплат від усіх родів поштових посилок. Звичайні листи мали б коштувати 4 центи, а листи, пересилані летунською поштою в ЗДА — 7 центів. Поштовий департамент має кожного року коло 500,000,000 долярів дефіциту, і від 1945 року недобір поштового уряду виносить 4,600,000,000 долярів. Цей недобір треба покривати з податків, тому воно було б більш економно, щоб збільшити оплати від поштових посилок, щоб поштовий департамент оплачували ті, які користають з поштового уряду.

Уряд вносить проєкт забезпечення проти втрат від повеней

Вашингтон. — Асистент бюджетового директора Роджер В. Джовнес зізнавав на Сенатській Банковій Комісії про те, що уряд думає внести до Конґресу законопроєкт про забезпечення проти втрати від повеней. Уряд ще не вирішив, чи це забезпечення має охоплювати і втрати, спричинені людиною, наприклад атомовою бомбою або занечищеним повітрям. Головніші пункти забезпечення проти втрати від повеней такі: 1. Під час експериментального періоду забезпечення триватиме обмежений час, можливо три роки. 2. Спочатку уряд зможе визначувати висоту вкладок за це забезпечення, бо немає досвіду, як високі ці вкладки мають бути. 3. Висота обезпеченевої вартости не зможе перевищувати 250,000 або 300,000 долярів. 4 Можна буде забезпечувати реальности, підприємства, збіжжя (збіжжя на пні і зібране та вимолочене); не можна забезпечувати особистої власности, такої як меблі і т. п. 5. Приватні забезпеченеві фірми мали б займатися продажем забезпеченевих поліс і вирішуванням висоти домаганого відшкодування. 6. Адміністрацією забезпечення проти втрати від повеней займалися б такі аґенції як: Федеральна Аґенція Цивільної Оборони, Будівельна Аґенція для Фінансування Будови Домів і Адміністрація Малих Підприємців.

АМЕРИКА ОБЛЕГШИТЬ ВИЇЗД ДО КОМУНІСТИЧНИХ ДЕРЖАВ

ДОМАГАЄТЬСЯ СКАСУВАННЯ В СОВЄТАХ ЦЕНЗУРИ И СВОБІДНОЇ ВИМІНИ КНИЖКАМИ, ЖУРНАЛАМИ ТА РАДІО-ПЕРЕДАЧАМИ

Женева. — Понеділкове засідання конференції міністрів закордонних справ „великої чвірки" було здебільша присвячене 37-ій точці денного порядку — про тісніші взаємини між Сходом і Заходом. Державний секретар Доллес заявив, що державний секретаріят готов скасувати потребу видавати спеціяльні дозволи на виїзд до комуністичних держав в Европі, за вийнятком двох держав, з якими ЗДА не втримують дипломатичних взаємин, а то Болгарії і Альбанії. Зате всі три західні міністри зголосили спільний меморіял з домаганням скасувати совєтські бар'єри, які не дозволяють совєтським громадянам свобідно виїздити закордон, узалежнюючи такий виїзд від дозволу однопартійного комуністичного уряду. Західній меморіял домагається скасувати в СССР книжкову й пресову цензуру, заперестати приглушувати чужинецькі радіо-передачі, дозволити на відкриття в СССР чужих інформаційних центрів, допустити на щомісячні радіозвідомлення про світові події і облегчити туристичний рух ревізією дотеперішньої офіційної совєтської реляції рубля до доляра. Совєти мали би те саме право щодо відкривання своїх інформаційних центрів та всякої іншої інформаційної служби на Заході, що його дістали б західні держави на терені СССР і його сателітів. Західні міністри говорили теж про можливості побільшення торговельних взаємин. Зате Молотов використав нагоду, щоби домагатися скасування всіх існуючих обмежень в торгівлі, себто, у практиці, дозволу на вивіз до комуністичних держав всіх стратегічних товарів, — та скасування обмежень на всіх морських шляхах, що у практиці означало би припинення національ-китайської блокади комуно-китайського суходолу.

„Третя світова війна може вибухнути скорше як ми про це думаємо"

Індепенденс, Мо. — Бувший президент Геррі С. Труман заявив на зборах Об'єднаних Грецьких Товариств в стейті Іллиной, що „третя світова війна може вибухнути скорше, як ми про це думаємо". Неспокої на Близькому Сході, — сказав Труман, — викликає СССР, і американський уряд мусить щось зробити в цій справі. 2-листопада Труман підписуватиме перший том своїх спогадів, який продаватимуть в Індепенденсі, Мо. Ці спогади під заголовком „Роки вирішень" друкувалися досі уривками в щоденниках „Ди Ню Йорк Таймс", „Ст. Луїс Пост-Діспеч" тта в магазині ‚Лайф'.

МекКарті твердить, що Совєти ведуть перед у продукції керованих стрілен

Бостон, Массачусетс. — Сенатор Джозеф Р. МекКарті у своїй промові на зборах Товариства Приятелів заявив, що Совєти ведуть перед в продукції міжконтинентальних керованих стрілен. Сенатор із Висконсіну пояснював це тим, що „добре законспіровані прихильники комуністів стримали продукцію цієї зброї в цій країні". Це було, на думку сенатора МекКарті, „головне завдання совєтських аґентів у ЗДА". В своїй промові МекКарті глузував із „духа Женеви", але перестерігав про те, що коли Совєтам вдасться випродукувати далекопростірні керовані стрільна, тоді „ця країна буде стояти перед альтернативою або піддатися комуністам або виставити себе на повне й жахливе знищення.

Заборгованість на консумційні цілі зросла на 2,200,000,000 долярів

Вашинґтон. — Комісія Ґарантій і Обміну Грошей стверджує, що в другій чверті цього року (квітень-червень) заборгованість громадян ЗДА на консумційні цілі зросла на 2,200,000,000 долярів, це значить, що громадяни цієї країни на 500,000 долярів більше позичили, як в тому самому часі заощадили або вклали в інвестиції. Найбільше грошей в тому часі позичили американці на купівлю авт. Американці заощадили в другій чверті цього року тільки 1,700,000,000 долярів. В тому самому часі заборгованість на морґеджі зросла на додаткових 3,300,000,000 долярів. Вже давніше секретар скарбу Джордж М. Гомфрі остерігав громадян цієї країни проти надмірних боргів. Те саме робив і президент Айзенгавер. В тому самому часі (квітень-червень) видали американці 9,100,000,000 долярів на купівлю авт, машин до прання, холодильників і ін.

ГРОМАДСЬКІ ВІЧА В ШИКАҐО І КЛІВЛЕНДІ ПІДКРЕСЛЮЮТЬ РОЛЮ УНС

Клівленд. — „Бути членом Українського Народного Союзу та працювати в його рямках є честю для кожного українця" — твердив один дискутант з-поміж новоприбулих на громадському вічу, яке відбулося тут минулої неділі 30-го жовтня, стараннями місцевого Комітету Відділів УНС. Промовцем на вічу, яким проводив голова Окружного Комітету гол. радний УНС п. Дмитро Шмаґала, був гол. предс. УНС п. Дмитро Галичин, який виголосив доповідь на тему: „УНС і наша дійсність". В цій доповіді з'ясовував рішальну ролю цієї організації в формуванні, праці та розвитку американсько-української спільноти в усіх її ділянках життя, зокрема в харитативно-допомоговій, культурно-освітній та політичній. На вічу, яке відбулося в заповненій залі Народного Дому, виступала теж заст. гол. предс. п-ні Геновефа Жеребняк, а на закінчення тих зборів висвітлено кольорову фільму „Союзівка"

Такі ж зібрання відбулися впродовж п'ятниці і суботи в обидвох частинах Шикаґо, в п'ятницю, 28-го жовтня, в залі Дому Відділів УНС, а в суботу, 29-го жовтня, в церковній залі при вулиці Савт Полайна. В обидвох випадках залі були виповнені приявними. Віча ці були зорганізовані Окружним Комітетом Відділів УНС і ними проводив голова Комітету, гол. радний п. Тарас Шпікула, а з доповіддю крім гол. предс. Д. Галичина виступав теж гол. контролер інж. Степан Куропась. У висліді цих віч, на яких заторкнено та вияснено багато актуальних проблем нашого громадського життя, приявні керівники місцевого союзового життя винесли переконання, що їм не тільки пощастить виповнити призначену їм в теперішній кампанії квоту в приєднуванні нових членів, але і перевищити її так, щоб загальну кількість членів УНС округи збільшити до 8,000. До цієї кількости бракує їм ще 260 членів. Віча в Шикаґо і Клівленді виявили велику потребу подібної активности теж в інших громадах.

КНЯЖНА МАРҐАРИТА РІШИЛА НЕ ВИХОДИТИ ЗАМІЖ ЗА ТАВНСЕНДА

Принцеса Марґарита

Лондон. — В понеділок 31 жовтня ц.р. покликано до т. зв. Клеренс Гавс, палацу, де живуть королева-вдова Єлисавета і її молодша донька княжна Марґарита, представників двох найбільших англійських пресових аґенцій та представника державної радіовисильні, де вони одержали від княжни Марґарити заяву такого змісту: „Хочу подати до відома, що я рішила не виходити заміж за капітана Пітера Тавнсенда. Я знала, що коли б я зреклася своїх прав до наслідства престолу, то може я могла б повінчатись цивільним шлюбом. Але, маючи на увазі церковне навчання, що християнське подружжя нерозривне, і свідома своїх обов'язків супроти Коммонвелту, я рішила поставити ці міркування перед усіми іншими. Я прийшла до того вирішення сама одна, а підтримала мене в цьому безмежна підтримка і відданість збоку капітана Товнсенда. Я надзвичайно вдячна за турботливість всіх тих, які постійно молилися за моє щастя". Таким чином княжна Марґарита поклала цією заявою, призначеною для оприлюднення, край існуючим від поверх двох років безперервним сплїткам на тему її подружжя з капітаном летунства Пітером Товнсендом. Цей останній, приїхавши до Лондону після двох років небачення з княжною Марґаритою на одномісячну відпустку з Брюсселю, де він є летунським аташе в англійській амбасаді, майже щоденно бачився з княжною Марґаритою, або в її палаці, або у спільних приятелів чи кревних королівської родини. Останній „вікенд" обоє перевели також у сільській посілості лорда Руперта Невіла. Княжна Марґарита імовірно там прийняла остаточне рішення, що його преса називає посвяченням особистого щастя з уваги на канони религії і державні обов'язки. У своїх коментарях англомовна преса протиставить комунікат княжни Марґарити останній промові кол. англійського короля Едварда VIII, який повідомив про своє зречення з престолу з любови до жінки, яка, як його дружина, не могла б дістати повних прав королеви. Англійська преса славить княжну Марґариту, тим більше, що її заява — пишуть часописи — не залишає сумніву, що вона любить капітана Товнсенда. Капітан Пітер Товнсенд має 41 рік і є розведений; його дружина вийшла вдруге заміж і живе разом з двома дітьми, що їх має з подружжя з Товнсендом. Цей останній заявив уже після оприлюднення заяви Марґарити, що він „в передбаченому терміні" вертається на своє становище до Брюсселю.

Засланий султан Марокко вернувся до Франції

Париж. — Сіді Мохаммед бен Юссеф, що його два роки тому Франція скинула з султанського престолу в Марокко й заслала спершу на Корсику, потім на Мадаґаскар, вернувся в товаристві 25-ох осіб своєї родини й почоту до Франції. Його літак приземнився на летовищі в Ніцци, бо французький уряд призначив був йому спершу за місце перебування недалеко від Ніцци містеч. Бовайон. Але, у зв'язку з останніми подіями в Марокко (створення одностайного фронту всіх марокканців у користь Бен Юссефа та зречення з усіх претенсій до престолу султаном Бен Арафою теж у користь Бен Юссефа) Бен Юссеф переїде до Сан Жермен біля Парижу. Там влаштують його вже не в готелі, а в палаці, з віддаванням йому королівських почестей. Французький уряд приготовляє поворот Бен Юссефа на султанський престіл. Тому міністер закордонних справ Піне прилетить з Женеви спеціяльно для переведення розмов з Бен Юссефом. Цей останній прийме в найближчих днях чотирьох членів „престольної ради" з Марокко і діяча, десиґнованого на прем'єра автономного марокканського уряду. У всьому Марокко араби схвильовано приготовляються на влаштування тріюмфального в'їзду Бен Юссефа, якого ім'я стало символом боротьби марокканських націоналістів за волю Марокко.

Морські водорості продукуватимуть азот для сільського господарства

Берклі, Каліфорнія. — Біохемік лябораторії в Берклі, Каліфорнія, д-р Мері Б. Аллен повідомляє, що в скорому часі можна буде використовувати морські водорості для продукування азоту, потрібного у сільському господарстві. Рижові плянтації Сходу і Каліфорнії вже здавна використовують азот, який з повітря продукують синьо-зелені водорості, що ростуть коло цих плянтацій в дикому стані. Тепер існують можливості науковим способом використовувати ці водорості для продукування азоту. Ці водорости на одному акрі можуть продукувати впродовж одного місяця коло 480 фунтів азоту.

● Північно - корейський прем'єр Кум Іль Сунґ проголосив заклик про скликання далекосхідньої конференції в справах об'єднання Кореї.

ЗАХІД НЕ ХОЧЕ КОНФЕРУВАТИ ЗІ СХІДНЬОЮ НІМЕЧЧИНОЮ

Женева. — Хоч на засіданні чотирьох міністрів закордонних справ в минулу п'ятницю Молотов обіцяв предложити свій проєкт об'єднання Німеччини, проте в понеділок він знову не зробив цього, запропонувавши лише, щоб до нарад чотирьох міністрів запросити також представників „обох суверенних німецьких республік" і таке запрошення вислати на руки канцлера Західньої Німеччини Конрада Аденауера та „прем'єра" Східньої Німеччини Отта Гротеволя. Свій внесок Молотов широко мотивував, вказавши на конечність поінформуватись про бажання „цілого німецького народу". Західні міністри з місця відкинули цей внесок, підкресливши, що східньо-німецький комуністичний уряд не постав з вільних виборів, тому не репрезентує німецького народу, а ніодна з західніх держав, репрезентованих в Женеві, його не признала. Зате Молотов зголосив готовий проєкт пакту безпеки для Европи у 8 точках. У тому проєкті не згадується Німеччини, а говориться тільки про відмову від війни, як засобу полагоджування міжнародних спорів, і про взаємне зобов'язання всіх договірних держав поспішити з допомогою тій державі, яка впала б жертвою чиєсь агресії. Окремо Молотов натякнув на те, що Совєти погодились би на давній плян Ідена, який говорив про здемілітаризовані смуги вздовж німецьких кордонів і про право контролі згори обмежених німецьких збройних сил. Той проєкт Ідена з липня ц. р. не сподобався був ані Франції, ані Америці і тепер чотири міністри закордонних справ змінили його в тому напрямку, що здемілітаризована смуга мала б бути тільки на німецько - польському й німецько - чеському кордоні. Молотов, промовчавши той останній проєкт, згадав тільки первісний. Все ж, — як це зауважують пресові коментарі — це вперше на цій конференції Молотов згадав про щось із західніх пропозицій, хоч і зроблених вже давніше, на що Совєти погодились би. Зрештою, у справі об'єднання Німеччини не зроблено знову найменшого поступу, а щодо пакту европейської безпеки, то всі три західні міністри стоять далі непорушно на принципі, що не може бути дійсної безпеки в Европі без об'єднання Німеччини, тому й нема чого переговорювати про нього, поки невідомо, чи Совєти взагалі хочуть об'єднання Німеччини.

Прем'єр Ізраїлю годину розмовляв з Молотовим

Женева. — Моше Шаретт, прем'єр Ізраїлю, перевів цілу годину на розмові з Молотовим, після чого перевів ще нараду з англійським міністром закордонних справ МекМілленом і виїхав з Женеви назад до Ізраїлю. Вправді офіційно нічого не оприлюднено про зміст розмови ізраїльського прем'єра з совєтським міністром закордонних справ, — але — як запевняє преса — „поінформовані джерела" твердять, що Шаретт звернув увагу Молотову на історичну відповідальність Совєтів щодо Середнього Сходу. Шаретт буцім то спитав Молотова, як погодити совєтські запевнювання про „зменшення міжнародного напруження" з одночасним продажем Єгиптові важкої зброї за одну десяту світової риночної ціни, що відразу створило на всьому Середньому Сході загальний стан. Перед своїм виїздом прем'єр Ізраїлю заявив, що все говорення про „духа Женеви" не стосувалось в останніх місяцях Середнього Сходу. Зрештою, за одностайними коментарями західньої преси, прем'єр Ізраїлю не мав великого успіху у своїй місії, бо не дістав від Заходу ані нової ґарантії безпеки для Ізраїлю, ані згоди на продаж Ізраїлеві великих запасів зброї. Шаретт, вернувшись до Ізраїлю, має димініонувати й передати урядування десиґнованому вже своєму наступникові, колишньому ізраїльському прем'єрові Давідові Бен-Ґуріонові.

Французький парлямент не може погодитись на реформу виборчого права

Париж. — У французькому парляменті ведуться вже третій день довгі дебати над реформою виборчої ординації з уваги на запропонований урядом термін нових виборів вже у грудні ц. р. Всі погоджуються в принципі, що виборча ординація мусить бути змінена, бо теперішня не дає ґарантії, що буде створена тривка парляментарна більшість, себто конечна база для тривкого уряду. Теперішній парлямент вийшов із виборів в 1951 році, коли створився центрово-партійний бльок т. зв. „третьої сили", який переміг скрайню правицю і скрайню лівицю. Але потім соціялісти, які належали до того бльоку, виступили з нього й перейшли до опозиції і це захитало цілою системою правління. До цього часу зголошено вже 26 проєктів на зміну виборчої ординації. Проєкт, щоб перейти з системи бльокових партійних лист на систему вибору індивідуальних кандидатів, як це діється в Америці й Англії, відкинено 623 голосами. Один із проєктів реформи дістав вже 284 голоси, але для здобуття більшости треба 312 голосів.

В АМЕРИЦІ

● Нюйоркський губернатор Аверелл Гарриман закликав мешканців стейту заохочувати в місяці листопаді членів своїх родин до відвідування церков, бо, „релігійна віра робить життя людини кращим і шляхетнішим".

● Американська амбасадорка в Швайцарії д-р Френсіс Вілліс, промовляючи біля статуї Свободи на острові під Ню Йорком з приводу 69-роковин її існування, закликала ЗДА підтримувати свободу в цілому світі, щоб воля запанувала на всій землі.

● Прибутки фармерів у третій чверті цього року (липень-вересень) досягли 10,300,000 долярів, — на 5 відсотків менше як в другій чверті цього року (квітень -червень) і на 10 відсотків менше як в третій чверті 1954 року.

● Доктор психіятрії Дінад Мармор заявив на зборах Американського Психіятричного Товариства, що „турботи — це є людська прикмета", і людина, яка чіним не журиться, стоїть на шляху до шпиталю для умовохворих.

● У Вашинґтоні гадають, що охолодження між бувшим президентом Геррі Труманом і Адлесм С. Стівенсоном постало внаслідок того, що Стівенсон не послухав Трумана і не проголосив своєї кандидатури на президента в літі цього року.

● Хоч з Білого Дому заперечили, що деякі члени кабінету Айзенгавера домагалися резиґнації секретаря рільництва Езри Тефта Венсона, все ж таки провідні республіканці невдоволені з Венсонової програми, внаслідок якої зменшуються ціни на фармерські продукти, а невдоволені фармери — це не є запорука виграти вибори в 1956 році.

● Провідник демократичної більшости в Сенаті Ліндон Б. Джансон проявляє щораз живішу активність в політичному житті своєї партії. Республіканці потішають себе цим фактом, і сподіваються, що президент Айзенгавер також зможе кандидувати в 1956 році. В червні цього року Джансон мав удар серця, а тепер є майже вповні здоровий.

В СВІТІ

● Ген.-полк. Сепп Дітріх, колишній командант нацистської „елітарчої ґвардії", командант 6-ої СС панцерної армії, засуджений після війни на досмертну в'язницю як воєнний злочинець, випущений на волю з в'язниці у Ляндсберґу за рекомендацією комісії, в якій засідали три німці і по одному американцеві, англійцеві та французові.

● Західньо - німецький канцлер Конрад Аденауер хворий вже четвертий тиждень на ропне запалення легенів. Він перейшов щасливо критичний стан недуги і тепер почуває себе краще, але урядувати зможе не скорше, як після Свят Різдва. 5-го січня 1956 р. він розпочне 80-ий рік життя. Міністер закордонних справ фон Брентано відбув з ним нараду в справах, зв'язаних з Женевською конференцією.

● Першим совєтським амбасадором у Західній Німеччині має бути Валеріян Зозін.

● У Франції страйкувало 7,000 в'язничних сторожів, зайнятих у 120 французьких в'язницях. Страйк швидко скінчився і життя у в'язницях повернуло до нормального стану після того, як уряд погодився впродовж 8-ми днів розглянути вимоги в'язничних сторожів щодо підвищення їх платень.

● Найповажнішими кандидатами на становище західньо-німецького канцлера є теперішній міністер фінансів Фриц Шеффер, відомий із своєї рішучости та впертости у керуванні німецькою фінансовою політикою, і міністер закордонних справ фон Брентано, престиж і популярність якого зросли після того, як стало відомо, що він був під час відвідин у Москві противником нав'язання дипломатичних взаємин з СССР, але льояльно підкорився волі Аденауера і далі з ним співпрацює. З огляду на вік і недугу Аденауера сподіваються в скорому часі його димісії.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

ВИБОРЧА НАГОДА

За неповних два тижні, у найближчий вівторок, громадяни цієї країни підуть до виборчих льокалів, щоб скористати з свого найбільшого привілею, виконати свій обов'язок і своїм голосом здійснити Линколнівську засаду про „уряд з народу, через народ і для народу". Правда, цьогорічні вибори мають переважно льокальний і стейтовий характер, але це не зменшує їх важливости і рішальности, тим більше, що вже за рік мають відбутись вибори нового президента. Це рівночасно дає добру нагоду пригадати не тільки громадянську повинність, але й деякі окремі можливості, що їх дають такі вибори та передвиборчі акції нам, громадянам українського походження, тим більше, що між нами уже в цьому році, а ще більше в наступному буде тих, що ще недавно були „переміщеними особами".

Правдоподібно тому, що наше власне громадське життя впродовж останніх років стояло у відповідній мірі вже під знаком недавно прибулих громадян, кандидатів на громадян цієї країни, ті великі можливості й привілеї, що їх дають кожночасні вибори до місцевих, стейтових і федеральних легіслятур та урядів, у нас не займали належної уваги і не грали належної ролі. Справа змінюється тепер, коли новоприбулі українці масово стають повноправними не тільки мешканцями, але й громадянами країни і коли вже цього року багато з них піде або може піти до виборчих льокалів, щоб уперше скористати з цього свого найбільшого громадського привілею і віддати свій голос за відповідного кандидата.

Наші громадяни в одній виборчій окрузі, в повіті Ессекс, Ню Джерзі, є цим разом у найкращому положенні, бо між кандидатами до стейтової легіслятури вони мають особу українського походження, і вже тут зможуть відповідно проявитись, як це вже, до речі, зроблено і робиться у передвиборчій акції. Тут громадяни українського походження вже є — можна б сказати — фактором, вони виступають як етнічна група, що, нарівні з іншими етнічними групами, дала свій вклад у розбудову та прогрес країни і за це дістала велике признання вже самим видвигненням кандидатури одного з-поміж них і виразним підкресленням його походження.

Деякі надійні повідомлення наспіли з інших околиць. Наприклад, корисну активність проявив заснований на початку цього року Український Демократичний Клюб у Ню Гейвені, до якого належать уже й громадяни з-поміж новоприбулих. Цей клюб узяв найактивнішу участь в цьогорічній передвиборчій кампанії, завершуючи її 23-го жовтня окремим вечором-зустріччю з представниками міської адміністрації і виборчими кандидатами, про що незабаром появиться окремий допис.

Усе це — тільки принагідні приклади і заохота до того, щоб члени нашої американсько-української спільноти звернули більше уваги на свій громадянський обов'язок і максимально використали його для добра самої країни та для відповідної популяризації й підтримки дорогої їхньому серцю української визвольної справи. Саме загальноамериканський форум дає найширші можливості активізації всіх наших співгромадян-українців, без уваги на те, де вони народились і коли тими громадянами стали. Це — з одного боку, а з другого — саме на цьому форумі вони зустрінуть тих, які в більшій чи меншій мірі та більш чи менш безпосередньо вирішують політику цієї країни та її напрямні.

Цього роду акція не була б жадною новиною. Були тут уже часи, в яких Українські Клюби обидвох партій, Республіканської і Демократичної, належали до найактивніших громадських організацій, складали великі пожертви на народні цілі та з великим успіхом репрезентували українську громаду й українську справу в поодиноких місцевостях. У тій праці є вже велика традиція і чималий досвід, треба їх тільки відновити і використати. І це саме треба мати на увазі вже з нагоди цьогорічних виборів.

СУМНИЙ ЛИСТОПАД

Минулої неділі українська громада в Ню Йорку відзначала Листопадові роковини традиційною імпрезою. Дбайливо підготовлена програма імпрези проведена була на високому рівні, що могло направду кожного підбадьорити. Але коли на десятки тисяч українців, мешканців цього міста, вважало за свій обов'язок прийти на це Свято заледве пів тисячі осіб, коли на такому Святі не видно було молоді і не видно було навіть багатьох в інших випадках відомих і голосних громадян, то це направду сумно. Сумно і соромно.

ПОВОРОТЦІ З СССР ПРО УКРАЇНЦІВ

Фрідлянд, у жовтні 1955 р. Перед нашими очима пройшли в останніх тижнях чотири тисячі німецьких поворотців з СССР. Уперше ми бачили їх на маленькій, граничній стації Герлесгавзен, за 70 кілометрів на південний схід від Геттінґену, згодом зустрічали й розмовляли з ними в таборі Фрідлянд.

Маленька стаційка Герлесгавзен, про існування якої, крім довколишнього сільського населення, ніколи ніхто не знав, стала в ці дні виходовою брамою з неволі, а її вузький коридор, що веде з перону, по стороні совєтської зони Німеччини, до почекальні, вже в Федеральній Німецькій Республіці, — найпишнішим порталом волі. А заспане долішньосаксонське сільце Фрідлянд, що навіть не має звичайного в кожному німецькому селі „ґастгавзу", піднеслось до ранги символу, що сьогодні на устах мільйонів німців.

Бо у Фрідлянді не тільки тисячі німців, що чекають на своїх близьких, тут побачите не лише десятки німецьких журналістів, але й не мало представників світової преси. Майже кожна велика пресова аґенція має тут свого представника, Ройтер — цілий штаб, а позавчора прилетів коментатор американської телевізійної стації SBK. Він слабо говорить по-німецьки і йому тяжко робити інтерв'ю, але, як мене запевняє, не про це йому йде: його аґенція дістане подостатку матеріялу від інших журналістів, він приїхав just to get impression.

І Джеррі набрався їх досхочу. Ми разом з ним стояли вчора ввечері з гуртом журналістів на площі, де відбувалась зустріч чергового транспорту, мокли на холодному дощі і спостерігали типову фрідляндську картину наших днів: з десятка автобусів висідали поворотці, що саме приїхали з Герлесгавзену; до підвищення сунула чорна стіна людей в каторжних бушлатах із запалими лицями, в яких світились сльози. І хоча я вже чи не десятий раз спостерігаю цей образ, все ж, коли з грудей кількох сотень мужів несеться „Lobet den Herrn", коли з похиленими головами вони скандують „Vater unser" і коли врешті на закінчення фрідляндська мряка дрижить від сильних акордів „Deutschland ueber alles", ви не можете бути байдужі. Типовий „янкі", Джеррі теж не міг приховати зворушення, і, коли ми згодом підігрівались в кіоску „штайнгеґером", він порушуючи довгу мовчанку, скоментував: it was worth to stay 20 days in rain!

Уся обстанова і зміст драми, що проходить у фрідляндському „амфітеатрі" перед бараком з підвищенням, має в собі елементи Софоклевої драми. Старенький поворотець, що дякує за вітання і вітає батьківщину, пригадує вам сліпця Тейрезія з Антиґони, і все тут таке глибоке й щире, що стає перед вами античний світ.

Велика радість і безмежний смуток

зависли над фрідляндською долиною слів; сліз щастя і горя. Фрау Крюґер малощо не зомліла, коли прочитала, що Гайнц Крюґер — на списку щойно прибулих. Вона дванадцять років не мала вістки від свого сина, поручника панцерної зброї і думала ось зараз повітати його в материнних обіймах. Тільки сильні іньєкції опритомнили жінку, коли виявилося, що Гайнц — чужа людина, і залишилися тільки ідентичність імени й прізвища... Такі і подібні сцени чергуються тут, як в калейдоскопі. Тисячі жінок і матерів, батьків і дітей обступають автобуси, а згодом бараки, раз-у-раз несеться крик радости, довго-довго тримаються в обіймах десятком років розлучені найближчі. Але не всіх чекають обійми. Не мало є й таких, що їм у Фрідлянді доводиться переживати твердий удар долі, слухати лагідних слів потіхи духовника, що приготовляє поворотця на сумну правду: що його поворот вдома небажаний, що його жінка вже кілька років має іншого мужа і кількох дітей. Є такі, що реаґують на це повним заломанням і цілими днями ходять по вуличках табору як приголомшені; є такі, що почувши, що в них нема вже „дагайм", затискають губи і кажуть: „Ми витримали багато ударів, витримаємо ще й цей".

А навколо радости і смутку, що групами й одинцем ходять по Фрідлянді, круж-

(Закінчення на 3-ій стор.)

НОВА СЕСІЯ ПАРЛЯМЕНТУ

Лондон. Після довгої літньої перерви парлямент 25 жовтня зійшовся на свою сесію. Діяльність парляменту дасть новий матеріял для преси і громадської думки. Звичні до парляментарного життя британці вже нудьгували за новою сесією парляменту і за дебатами, в яких посли уміють показати себе майстрами дискусії. Особливо журналісти почувають себе щасливими, що почалася нова сесія парляменту, бо є більше матеріялу, про який можна писати. Перед цим була свого роду „посуха" для журналістів, і доводилося заповнювати газети дискусіями про „роман" принцеси Марґарити: чи піде вона за сотника Тавнсенда, чи ні, і в якому авті та в котрій годині приїздив він до королівської палати... Можна думати, що тепер преса дасть спокій бідолашній принцесі.

Перше засідання нижньої палати парляменту було переповнене послами, журналістами, лордами, що прийшли на відкриття сесії. Палата громад має більше як 600 членів, але приміщення для цього числа послів замале, нема місця для всіх сидіти. Тому молодші посли, або ті, що прийшли пізніше, мусіли стояти. Коли я спитав одного журналіста, чому нема місця для всіх послів, то одержав відповідь: посли зібрані на тісному просторі, бачать зблизька один одного і у них нема охоти вести довгі демагогічні промови. В просторій залі є більша спокуса говорити як на вічу, але в тісній переповненій залі цієї небезпеки немає. Тут кожний говорить просто, подаючи логічні докази, а не продиктовані чуттям.

Перед новою сесією парляменту були чутки, що прем'єр уряду сер Ентоні Іден подасть до відома послів свій погляд на справи членів королівської родини (принцеса Марґарет). Але про це прем'єр не сказав нічого. В його заяві до парляменту посли почули про справи більшої ваги.

Уряд рішив зреформувати плян оборони держави. Створено уряд начальника голів штабових комітетів, що мають під своєю владою всі три роди збройної сили: морські, суходільні й повітряні. Начальником призначено маршала летунських сил сера Вільяма Діксона, а його заступником — теж маршала летунства сера Дермота Бойла. Цими призначеннями підкреслено рішальну вагу летунства в обороні держави. Про цю проблему говорив недавно лорд Монтґомері, який назвав організацію оборони держави, з поділом на автономні групи, за перестарілу.

Громадська думка Британії занепокоєна тим, що час військової служби громадян цієї країни лишається нескороченний (1 рік і 18 місяців). А тим часом континентальні союзники Англії — Франція, Бельгія і ін. мають коротшу військову службу. Наслідком цього фактичну оборону Західньої Европи можуть вести тільки дивізії американські та британські, бо континентальні народи, через короткотермінову військову службу, не мають належно підготованих дивізій. Прем'єр заявив у парляменті, що уряд хоче скоротити число вояків в армії на 20 відсотків, але зазначив, що скорочення служби привело б до недобрих наслідків: за короткий час служби неможливо технічно підготувати вояків до їх завдань. Прем'єр сказав, що незабаром уряд видасть два „білі документи": про реченець військової служби і про вплив перебування в війську значного числа молодих людей на господарство країни.

Можна було б сподіватися, що справа збіглих дипломатів — Мекліна і Берджесса — викличе гарячу дискусію. Але так не сталося. Обидва комуністичні аґенти робили свою кар'єру ще тоді, коли на чолі міністерства закордонних справ стояв Іден, і тоді, коли це міністерство підлягало Ернестові Бевінові та Моріссонові (соціялісти).

Посол Партії Праці, полковник Ліптон запитав сера Ентоні, чи для розслідування справи Мекліна і Берджесса буде призначений особливий комітет. Прем'єр відповів, що такого комітету він не хоче призначати, зате візьме участь у дебатах в цій справі. Полк. Ліптон зазначив, що до Мекліна і Берджесса мала відношення „третя особа" — п. Гаралд Філбі, бувший секретар британського посольства у Вашинґтоні.

Обставини служби дипломатів, що втекли в Москву, будуть пізніше докладно обговорені в дебатах парляменту. Однак, у Палаті лордів, яка почала свою нову сесію одночасно з Палатою громад, справа Мекліна і Берджесса була в деякій мірі передискутована 25 жовтня. Лорд Елтон процитував вияснення уряду Черчила з 28 жовтня 1952 року, в якому сказано, що — „п. Меклін виконував свої урядові повинности задовільно аж до моменту свого зникнення", що, мовляв, „ми знали минуле п. Мекліна, його визначну кар'єру в міністерстві закордонних справ, і що тоді не було ніяких підстав мати супроти нього підозріння".

Лорд Редінґ, що відповідав від уряду на запит лорда Елтона, не міг дати вияснення, яке могло б задовольнити. З одного боку, казав він, ця характеристика Мекліна, відома з попереднього часу, дала можливість призначити його директором Американського відділу в Міністерстві закордонних справ, але, як пізніше виявилося, Меклін не раз висловлював погляди, які свідчили, що він був або комуністом, або прихильником комуністичної партії.

Це свідчить про недостатню пильність розвідчої служби Британії, коли діяльність Мекліна і Берджесса не була відразу поставлена під нагляд. Вийшло навпаки: коли Меклін почав улаштовувати бешкети, бувши в дипломатичній службі в Єгипті, то його не тільки не звільнили, як алькоголіка, але ще й дали йому пізніше відповідальну посаду — директора Американського відділу Міністерства закордонних справ!

Лорд Венситтарт, що 20 років був секретарем Міністерства закордонних справ, згадав у дискусії в Палаті лордів той факт, що супроти Мекліна не вжито рішучих заходів зараз, коли виявилися його нахили до алькоголю. Залишення на відповідальній посаді в Міністерстві закордонних справ алькоголіка кинуло недобру тінь на ціле міністерство.

Можна сподіватися, що парлямент буде мати цікаву сесію.

П. А.

„БАРВІНОК" — „ВЕСЕЛКА"

За рік, що минув від часу народження „Веселки", ми вже звикли до неї й полюбили її. Наші діти нетерпеливо чекають того дня, коли приходить вона до них, життєрадісна, завжди цікава, повнокровна і головно — наскрізь українська. В кожному її числі знаходять маленькі читачі поживу для душі і серця. Кожне число захоплює увагу дитини, розвиваючи в ній допитливість, привчаючи до друкованого слова, а що найголовніше — прищеплюючи їй любов до рідної мови і до землі її батьків.

Але правдива вартість кожної речі пізнається з контрастів. І тому хочемо, для порівняння, познайомити батьків наших дітей — читачів „Веселки" — з чи не одиноким „українським" дитячим журналом, що вже одинадцятий рік виходить у поневоленій нашій батьківщині.

Ось вони перед нами, числа київського журналика „Барвінок" за 1955 рік. Це — тоненький місячник, що його видає ЦК ЛКСМУ — центральна комсомольська організація в Україні. Наклад його — 40.000 примірників.

Перегляд цих чисел залишає просто таки гнітюче враження. Здається, на цьому нещасному „Барвінку". на кожній його сторінці в усій повноті відбилася всіма п'ятьма пальцями червона лапа „старшого брата", що диктує форму і зміст вміщених у ній віршиків, оповідань та малюнків. Щоб бути зовсім об'єктивним, застерігаємось: папір і оформлення журналу не погані. Також не зле виконані ілюстрації. Але тим гірше просочується з нього московсько-большевицька отрута.

Крайню фальшивість тематики малюнків може характеризувати хоча б такий, зроблений на цілу сторінку в числі 4 за квітень 1955 року. На канапі сидить хлопчик у білій сорочці з червоною краваткою „піонера". Він сперся головою на руку, а на колінах у нього розгорнена велика книжка. Його замріяний погляд блукає десь поза хатою. Підпис під малюнком: „З любимою книгою". Приглядаючись ближче, читаємо назву цієї книги: „В музее Ленина". (!)

Редакційна колеґія журналу (Ванда Васілевська, Наталя Забіла, Оксана Іваненко, Марія Пригара і ще півдесятка інших відповідальних редакторів) зовсім поважно старається переконати маленьких читачів „Барвінку", що може справді існувати на Україні такий „свідомий" хлопчик, якого улюблена книжка не „Пригоди Гуллівера", не „Робінзон Крузо", не „Дон Кіхот" чи яка інша, а — „В музее Ленина". Так таки справді старається переконати, що найбільше, що може зацікавити дитину 7-10 років, — це музей, де виставлено автографи „вождя світової революції", його неймовірно нудні „твори" та сотки його фотографій з різних партійних з'їздів, включно з фотографією, де він сидить на кріслі, коли то його „шляк трафив".

Про малюнки взагалі можна сказати, що вони ретельно очищені з усього українського. Не знайти тут української вишивки, красвиду, навіть звичайної української хати. А всі обличчя і одяг дітей якісь специфічно, сказати б „совєтські", стандартні. Отже, годі шукати в малюнках реалізації навіть большевицького гасла про культуру „національну формою". Усі до одного вони могли б бути вміщені в якомусь московському, тамбовському чи вологодському дитячому журналі — і нікому й на думку не спало б, що це — передруки з журналу українського. Щодо цього уніфікацію з „першою серед рівних" переведено досконало, і редколеґія „Барвінку" може не боятися, що якийсь пильний рецензент закине їй колинебудь „буржуазно-націоналістичний" ухил.

Про що ж розповідає „Барвінок" своїм маленьким читачам?

В кожному числі 5-6 оповідань і до 10 віршів. З цього числа обов'язково 2-3 оповідання і не менше як 5 віршів — переклади з російського. В кожному числі також переклади з мадярського, чеського, болгарського, польського, але жадного — з англійського, еспанського чи французького. Діти мусять знати тільки „проґресивних" письменників з країн „народних демократій". При цьому прикметна річ — українські поети й письменники вже з ім'ям, знані з своїх творів (Забіла, Пригара, Копиленко, О. Вишня та ін.), перекладають зовсім невідомих і бездарних російських поетів і письменників. Чи не „низькопоклонство" перед представниками „вищої культури"?

Тематика літературних матеріялів — безнадійно сіра, нецікава, але дуже „актуальна". Ось, наприклад, зміст ч. 7-го з липня 1955 року: віршик „Слава кукурудзі!" („подаруєм восени для села і міста — отакенні качани! отакенне листя!"); оповідання про маленьке муринча Хібіба та про те, як його нещадно визискує в Африці барон Денерво (?); ще оповідання про те, як перед „визволенням" поневірялися діти в Альбанії і як радісно й заможно живуть вони там тепер; про те, як колгоспницькі діти виганяють на поле курей для боротьби з сільсько-господарськими шкідниками-довгоносиками і як за це їм дякує голова колгоспу; про те, як в Ню Йорку малий хлопчина Джек бігає по вулицях і продає газети, хоч сам неграмотний, бо не має грошей, щоб заплатити за науку в школі, і т. д.

Маленьким читачам „Барвінку" його автори можуть брехати все, що завгодно. Однаково не мають вони можливости перевірити, як живуть діти в Африці і як жили до „визволення" в Альбанії. І звідки ж то їм знати, що в Америці навчання в народних школах безплатне, а газети в Ню Йорку продають не діти, бігаючи з ними по вулицях, а дорослі „дяді" в кіосках?

Мова перекладів і оригінальних творів „Барвінку" навмисне калічиться і живосилом навертається до російської. Таке послідовне калічення, як видно, робиться згідно з відповідними інструкціями. Годі бо повірити, щоб старий уже поет Іван Нехода не знав, як поправно написати бодай заголовок до свого вірша „Здраствуй, весна!" А в коротенькому оповіданні, що його переклав з російського Ол. Копиленко, на одній лише сторінці знаходимо: „уроки вчив", „виправдовується" (рос. — „оправдуется), „злополучні шкарпетки", „диван" (в значенні „канапа"), „клейонка" (церата), „солдати в строю", „солонка" („сільниця") та ін. А проте, Ол. Копиленко, як уже не справляв, то, мабуть, незабаром справлятиме 30-ліття своєї письменницької діяльности.

Нікчемний журнал. Шкідливий, отруйний журнал під такою гарною назвою дає червона Москва до рук українським дітям, щоб викривляти їхні душі. Журнал, в якому зовсім нема України. І як же направду мало цінимо ми те, що маємо, — нашу весняну, радісну і правдиву „Веселку"!

В. С-ко

ПРИЙДУТЬ ЗАДУШНІ ДНІ

Прийдуть задушні дні. Родичам
[діти,
Братові сестри і другові други
Останні кинуть на могилу цвіти,
Як доказ пам'яти, любови й туги.

Настане ніч й квітки почнуть
[казати
Мерцям про світ, котрий вони
[лишили,
І про людей, яких прийшлось
[пізнати,
Заки їх смерть загнала до
[могили.

І скорше час буде для них
[минати
На цій розмові тихій і сердечній,
І менше скучно їм буде лежати
В цій темряві глибокій,
[безконечній.

БОГДАН ЛЕПКИЙ

Вол. Дорошенко

ВІДНОШЕННЯ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО ДО ПРАВОСЛАВІЯ І ПРАВОСЛАВНИХ

(2)

Митрополит радо йшов назустріч і релігійним потребам еміґрантів, якщо ходило про дозвіл молитися про Шевченка чи Петлюру, або поховати когось із еміґрантів. Так, з дозволу Митрополита о. Гірняк поховав у Винниках при великому здвизі народу д-ра Івана Липу, лікаря-письменника, який дуже шанував Владику. Тоді над гробом Липи чудову, просто надхненну промову виголосив його приятель Микола Вороний.

Що більше, Митрополит дозволяв православним священикам правити в греко-католицьких церквах. Так, з його дозволу в березні 1944 року у Преображенській церкві о. Попів відправив при великій участі громадянства обох віровизнань панахиду по Шевченкові й виголосив при тім чудову проповідь, якою всі присутні в церкві були захоплені.

Притягав Митрополит наддніпрянських учених і до наукової праці в своїх установах і видавництвах, як от. наприклад, В. Заїкина, згаданого вище інж. В. Піщанського, знавця українського мистецтва, який працював у Національному Музеї, а за німців проф. П. Ковалева, Ол. Оглоблина й ін.

Виступи Митрополита проти нищення поляками православних церков на Холмщині й насильного перетягання на римокатолицтво українського православного населення на Волині, — справи всім добре відомі. Вони якнайкраще характеризують ставлення Митрополита до православія і православних. Ці відважні виступи грекокатолицького владики з'єднали йому серця всього православного населення Холмщини й Волині.

А нічого вже й говорити про те, з яким пієтизмом ставилися до Митрополита всі наші визначні діячі з-поміж православних, що мали змогу пізнати його високі прикмети душі й розуму. Для православних українців у Львові, та й не тільки у Львові, Митрополит Андрей був такий самий „свій", „наш", як і для грекокатоликів. Ми всі глибоко шанували його і мріяли про те, якби було гарно, коли б на чолі української Церкви стояв Митрополит Андрей. Можу засвідчити, що, напр., всі мої наддніпрянські приятелі, як Дмитро Дорошенко, Петро Іванович Холодний, Михайло Корчинський, Вячеслав Липинський та інші, незвичайно шанували Митрополита й патріотичне грекокатолицьке духовенство.

Михайло Корчинський, дід якого був грекокатолицьким священиком на Правобережній Україні, перейшов перед своєю передчасною смертю на унію. Взагалі ж наддніпрянська православна колонія у Львові шанувала грекокатолицький обряд, духовенство й Церкву, як і свої православні, а то навіть і більше, бо православна церква у Львові була в руках чужинців, які якщо не вороже, то байдуже ставилися до українських змагань. За Австрії православна церква у Львові була ґарнізоновою церквою для православних вояків австрійської армії, стаціонованих у столиці Галицької землі, і не мала ніякого українського характеру, бо парохами її були румунські священики. За Польщі парохами були москвофіли.

Розуміється, особа Митрополита Андрея не могла бути незнана на Наддніпрянщині, де його також високо цінили й шанували, як про це свідчить, напр., Ол. Оглоблин у своїх спогадах, поміщених у журналі „Логос" (том VI, кн. 2).

Я тут хочу пригадати, як вітали Митрополита Андрея православні земляки в Петербурзі й Києві, коли він вертався з царського заслання в 1917 році.

Про те, як вітала Митрополита українська колонія в Петербурзі, розповів нам покійний проф. Ол. Гн. Лотоцький у своїх спогадах. Ось що він пише:

„Національна Рада (петербурзьких українців, ВД) урядила урочисту йому зустріч. Прибув він 18 березня на миколаївський двірець. На пероні зібралося коло двох сот осіб, що представляли різнородні кола. Крім Президії Національної Ради, що провадила урочистістю, були депутації від усіх українських товариств та українських партій, представники католицького духовенства з сп. І. Цепляком на чолі та духовенства уніятського, представники польських громадських організацій, представники литовців, білорусів. При виході з вагону зустрінуто Митрополита окликами „Слава!" Затим запрошено його до царських покоїв, де властиво й відбулася найурочистіша частина зустрічі. Першому слово дав я сп. Цеплякові, затим повітав його я, підкресливши його відданість пастві, за яку він, як пастир добрий, оддав душу свою. Від українців промовляли ще М. Могилянський, М. А. Славінський та П. Я. Стебницький. Промовляли в різних мовах і представники інших націй, — усім владика відповідав у тій мові, в якій його вітали.

За Митрополитом, щоб одвезти його в приготоване для нього помешкання в католицькій академії, виїхав сп. І. Цепляк каретою. Але зустрінути його прибули й військові з автомобільної частини та просили, щоб він їм дозволив одвезти його. Владика вволив їх волю й відїхав оточений українцями в укладистім автомобілі. Того ж дня ввечорі в залі міської думи було влаштовано український концерт, — то була академія з приводу Шевченкових роковин, що своєчасно не відбулися через революційні події. На концерт запрошено й високого гостя. Посадив я його на почесному місці серед одбірно гарних пань.

Концерт зійшов блискуче, співали та деклямували артисти імператорських театрів (Петренко, Донець та ін.). Були великі овації на адресу визволеного в'язня.

За кілька днів потому улаштували ми з дружиною в своєму помешканні урочисте прийняття, на яке запрошено було численне українське громадянство столиці. Коли хтось запитав митрополита, в яких умовах перебував на засланні, — не почулося від нього найменшої скарги. Відповів напівгумористично, що завдяки засланню мав змогу перечитати багато речей, на що, в звичайних умовинах не було б часу." (О. Лотоцький. Сторінки минулого. Частина 3, Варшава 1934, ст. 376-377). З приводу цього вшанування треба зазначити, що господар гостини — проф. Ол. Лотоцький був ревним православним, проте це не завадило йому віддати пошану уніятському митрополитові.

„24 квітня — згадує далі проф. Лотоцький — митрополит виїхав до Києва, також урочисто відпроваджений. Від'їжджаючи, залишив він оцей листовий привіт, адресований до Національної Ради (в Петербурзі):

„Браття! Великою радістю переповнена моя душа і не в силі повздержатися від сього, щоб кількома словами не звернутися до Вас у сій історичній хвилі.

По Божому Провидінню упали кайдани, в які століттями був закутий наш український нарід, і зірвано колодку з його уст.

З обновленим життям цілої Росії оживає і наш нарід, і сього оживлення нашого Ви не тільки свідками, але й самі одні з перших піонерів і творців. Честь Вам за се і вдячність від усіх грядучих поколінь!

Свобідна Росія і в ній вільний український нарід приніс і мені, галицькому українцеві, синові свого народу, особисту свободу й волю.

Іван Р. Костюк

ПАМ'ЯТАЮ, ЯК СЬОГОДНІ...

(Спомин про Листопадові Дні).

(Закінчення)

Маріян, що завжди був провідником між нами, коли ми грались в жандарма і злодія, командував, а ми з Лещуками бігли за ним та кричали що сили: „Хай живе Україна"! Нашу забаву в війну перервали постріли з пістолі і Твій розпучливий крик, Мамо. Ти бігла з розкуйовдженим волоссям, а воно гарне й довге було в Тебе, а за Тобою той жандарм Загродзкі з револьвером у руці гнався щосили і кричав:

„Я ці дам України, ти гайдамацке сьцєрво"...

Ти добігала до нас, вихопила в Маріяна рушницю і, оперпшись об паркан прицілилася на Загродзкого. Та рушниця не стріляла, а на Тебе звалилися ще три інші „обрoньци Львова" і на наших очах почали Тебе катувати. Ох, Мамо, як болюче було те катування для Тебе і для нас, мимовільних свідків цієї події! Ти в крові лежала на землі і важко стогнала. На Тобі було порване плаття, а клапті болота були замазані Твоєю кров'ю. На нас кинулася юрба роз'юшених жінок. Поздирали з нас нашу зброю, побили до безтями і заволікли нас до підвалу. Коли ми прочуялись, біля нас заходилась наша бабуня, а Тебе вже не було поміж нами. Ти повернулась до нас аж за рік, коли у Львові вже не було українських вояків і не було кому помстити важкої наруги над Тобою. Твоє волосся посивіло і Ти дуже подалася за той час. Лише Твої голубі, мов блакить неба, очі палали ще життям і завзяттям, якого не зуміли відобрати в Тебе поляки. Лиш згодом ми дізналися від Тебе, що Ти відсиділа рік у Бригідках за „усіловане забуйство", а за той час наша бабуня нам Тебе гідно заступала. А тато прийшов до нас аж за три роки з Домб'я, де був інтернований як старшина Української Армії, що не хотів присягати на „верносьць Жечипосполітей"...

І ми почали гірке життя в цій Жечипосполітей! Невблагана смерть забрала нам наших добрих дідуся й бабуню, а рівно тиждень по смерті бабуні й Ти переставилася на той світ, залишаючи нас з батьком навіки. Ще й досі стоїть перед моїми очима хвилина, коли Ти, Мамо, на руках Твоєї сестри Марії, вмирала, благословила нас, дітей Твоїх словами:

„Прощайте мої діти; Ростіть і розмножуйтеся на славу України. Вона жде від Вас порятунку... А як прийде війна, йдіть за неї воювати та коли буде треба, не жалійте свого життя для Неї"...

Ти закрила назавжди Твої очі, прийнявши останню духову потіху. Свічка - громниця, яку Ти держала в руках, погасла разом з Твоїм серцем... Ми справили Тобі гідні Тебе похорони. Квіти й вінки покрили Твою домовину. Ти спочила вічним сном на Янівському цвинтарі в родинній гробниці біля Твоїх дітей Осипа і Богдана, залишаючи нас сиріт на поталу гіркої судьби. Та одне Ти залишила нам у наших серцях, велику й безмежну любов до Тебе й до нашої другої Матері України! І ця любов ніколи в нас не погасла.

А там покотилися роки...

Зірвалася чергова воєнна хуртовина. Пропала Польща, прийшли „визволителі" зі Сходу, що забрали життя ще двоїм Твоїм дітям, мойому старшому й молодшому братові. Ми розбрилися по світу. Всевишній покликав до Себе й останню Твою доню, що її вбила бомба, батько закрив очі, і я остався сам на цьому світі з Твоїм заповітом у серці: „Коли прийде війна — за Україну воювати, йдіть мої діти!"...

І я пошукав нагоди йти в бій за Україну... Я ганявся по широких і безмежних степах України і шукав смерти в боях за Львів, Київ, Харків, Полтаву, Донбас і Крим. Я воював, як умів, та ніколи не вступався ворогові з поля бою. Бо Ти так навчила мене, Мамо! Я пройшов Україну вздовж і вшир. Я бачив її пишною: в садках, заквітчану і вишиваною. Я бачив її влітку і взимі, закутану в кургани снігу і закуту морозом. Я бачив її вдень і вночі: палаючою, страждаючою — воюючою і непокірною. Лютий ворог рвав, шарпав та шматував її на кусочки. А ми, її діти були непокірні разом з нею. Ми воювали й билися за кожний її клаптик. Та нічого було вдіяти! Нас перемогли, а пізніше .... дехто ще й висміяв...

Вночі 1-го листопада 1943 року вертався я з України і поїзд затримався на стації Підзамче у Львові.

Пам'ятаю, як сьогодні: це була година 12 вночі, коли мій вагон стояв проти дому, де ми колись мешкали. Мені ввижалися окопи, українські вояки, заквітчані трояндами, 1-ший Листопад 1918 року і Ти, Моя Мамо! Мені пригадався наш батько, брати й Лещуки й гаряча кава у коновці та свіжі паляниці. Що це означало тоді, я зрозумів аж в ніч 1-го листопада 1943 року... Ти, Мамо, не лише з легким серцем відпустила нашого батька воювати за Україну, Ти не лише сама наражувалась на жорстокі переслідування поляків, але Ти робила ще тоді благородне діло, кормила й доглядала вояків, що станули в обороні Рідного Краю!

Ось розбитий бомбами млин Аксельбрада, ось залізничі магазини, ось паркан й насип, за яким залягли українські воїни. Ось вулиця Караїмська і темні контури нашого дому. Ось вікна, куди падали гранати і крісові кулі. Ось підвал, в якому ми три тижні даремно ждали України... Он там Горіхова, де ми воювали за Україну й де Тебе катували, Мамо!... А де поділись Загродзкі, Збишецкі, Камінські — наші сусіди, Мамо? Де дверник Лещук і його діти? Де наші вояки з рушницями в руках і трояндами на шапках?... Неначе на фільмовій плівці виринають спомини.

Виходжу з вагона і йду на станцію. Ні живої душі немає. Не диво: Генеральна Губернія, Дистрикт Галичина, ніч 1-го Листопада Року Божого 1943...

Аж раптом, неначе з-під землі передомною з'являється виструнчена постать українського поліциста, що готовиться по службовому звітувати... Ще мить і ми, обидва збентежені до краю, кидаємось собі в обійми. Лещук! Осип Лещук, з яким перед двадцятип'ять роками разом воювали на Горіховій за Україну!

„І саме в моменті, коли я Тебе побачив, я закінчив свою візію — спомини про наші спільні переживання того пропам'ятного 1-го листопада 1918 року — продовжував своє оповідання Осип Лущук.

Ми ще довго розказували собі про все, що нас цікавило. Над раном мій поїзд рушив в напрямі головної стації у Львові.

Був саме День Всіх Святих і на львівських цвинтарях за втертим римо-католицьким звичаєм, запалювали вірні стічечки — лямпіони на гробах своїх близьких. І я подався до Твоєї обителі, Мамо. Я запалив свічечки на Твойому гробі і прикрив його білими хризантемами. Я молився за спокій душі Твоєї і спокій душ усіх наших членів родини. Я молився і розмовляв з Тобою, Мамо! Я пригадував Тобі Листопад з перед 25-тьох років і питав Тебе, чи Ти приготовила вже каву й паляниці для голодних вояків? Я розмовляв з Тобою і посилав молитви до Всевишнього за Тебе. І я знаю це — Ти чула мене, моя Мамо!

ВЕЛИКА ВИСИЛКА

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

Розпочинаючи осінню кампанію Українського Народного Фонду на 1955 рік, Український Конґресовий Комітет Америки розсилає в цих днях українським Громадянам у З'єдинених Державах Америки спеціяльні листи в справі Національного Датку.

У листах посилається:

1. Ілюстрована публікація з конденсованим оглядом праці Українського Конґресового Комітету Америки за останні місяці.
2. Два Рекорди Американського Конґресу про українську справу — англійською мовою.
3. Дві мистецькі поштові картки УНФонду, роботи акад. маляра П. Холодного.
4. Заадресована коверта для висилки Національного Датку й пожертв.

Рекорди Американського Конґресу призначені для ознайомлення з ними українських Громадян та для передання їх приятелям — американцям.

При цій нагоді Український Конґресовий Комітет закликає Усіх Громадян:

З повною повагою поставитися до започаткованої кампанії. Всі мусимо бути свідомі, що це — не випадкова акція і не принагідна збірка, але велика справа загально-національного значення.

Від її висліду залежить наша активна участь у політичному житті й наша гідна постава перед вільним світом.

Пам'ятаймо, що наш Національний Даток у значній мірі вможливить цю чинну участь і цю гідну поставу.

Будьмо свідомі того, що наш Даток — це не випадкова жертва для принагідної справи.

Ні — це наша найближча співпраця у великому, спільному, громадському чині, во Ім'я України та її Народу!

Хай же ніхто не ухилятться від сповнення цієї почесної громадської повинности!

Український Конґресовий Комітет Америки.

Ню Йорк, у жовтні 1955 року.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

На порозі дев'ятиріччя.

В дні 17 вересня б. р. минуло 8 років від дня заснування відділу „Самопомочі" у Филаделфії, а рівночасно минуло п'ять років безперервного існування „живої газети", яка відбувається періодично кожного місяця, з перервою влітї.

Не мали ми в плянї святкувати з тієї нагоди якогось „ювілею", але вирішили хоч „ювілейною" „Живою Газетою" відзначити цю річницю і між іншими статтями редакторів, голова Відділу „Самопомочі" прочитав статтю п. з. „На порозі 9-тиліття", даючи короткий огляд пророблених праці та рівночасно начеркнув завдання на найближче майбутнє.

„Це не ювілей — це тільки відмічення 8-літнього етапу праці, це ствердження, що ми перейшли ще один граничний стовп і залишили за собою величезну працю для добра членів, виповнили велику прогалину в потребах нових імігрантів".

І коли вісім років тому йшли завзяті дискусії, чи нова організація „Самопоміч" є потрібна на американському ґрунті, то життя, виконана праця, довір'я тисячів членів — її вповні оправдали. Ми з гордістю можемо дивитися на пройдений шлях — майже дві тисячі осіб пересунулося через картотеку наших членів, з яких понад 800 залишились постійними членами. Понад 360 ашурансів виповнено, вишукано понад 500 місць праці та кількасот мешкань, річно виповняється для членів 2,000 різнородних друків до податкових зізнань включно.

Зі „Самопомочі" виросли другі установи — СУКІП (Союз Українських Ушців і Підприємців), УСК „Тризуб", Т-во Опіки над Молоддю, що колись були секціями „Самопомочі", а крім того постала Кредитова Кооператива, що має понад 700 членів, майже 400 тисяч зібраних ощадностей та понад 300 тисяч уділених позичок.

Маємо власний дім вартости разом з урядженням майже 12 тисяч дол., який цього року буде остаточно виплачений, що дає приміщення для 14 установ та організацій, які є активні в українському житті.

Тепер стоїмо на грані двох періодів нашої діяльности та організації до яких мусимо примінити відповідні методи і форми праці, а саме:

1) Закінчуємо період праці — початковий, експериментальний, хаотичний, бо життя та труднощі новоприїзжих накинули нам завдання і пляни праці. Однак цей період, хоч може без пляну на дальшу мету, однак був дуже активний, повний запалу і завзяття, період шукання шляхів для майбутнього вияву „Самопомочі".

2) Зачинаємо другий період праці: в більшості, як американські громадяни, однак рівночасно в діяспорі (розкинені майже по цілій великій Филаделфії), однак не лише тереновій, але й психологічній, бо бачимо відчуження і занік активности серед загалу громадянства.

В цьому періоді треба праці: пляновоі, систематичної та в повному контакті зі старою іміґрацією і тут родженими українцями, і також мусимо проломити суспільно - політичні релігійні, а головно теренові „ґета" — землячества, що існують між нами, бо лише в повному об'єднанні всіх творчих сил можемо щось зробити.

Ми мусимо бути свідомі цього, що „Самопоміч" — це набутий і неоцінений капітал, бо маємо досвід в праці, широку й аполітичну плятформу, довір'я і вдячність широких кол громадянства і сьогодні вже ніхто не міг би зібрати в новій установі коло 1,000 членів.

„Самопоміч", вдержує постійний контакт з різними американськими установами та організаціями, має великі можливості праці, що бачимо з наведених привілеїв — та має добре ім'я і великий „кредит" в американських урядах та установах.

Без переборщення можна сказати, що „Самопоміч" — це наша національна „юнія", що за 50 центів місячної вкладки дає членам допомогу у всіх напрямах і гідно їх репрезентує. Члени це знають і належно доцінюють, бо на 800 членів около 400 членів, це інтеліґенти, що може б могли обійтися без „Самопомочі", однак належать до неї і вже 8 років платять вкладку, бо розуміють її ролю і вагу в загально - громадському житті; друга половина членства дійсно потребує допомоги „Самопомочі" у всіх напрямках.

Завдання „Самопомочі" в майбутньому бачимо в трьох напрямах: 1) організація культурно - освітньої праці, творення бібліотеки і т. д. 2) поширення суспільної опіки і допомоги:

а) внутрішня акція при наявності 1,000 членів, що вплатять 6,000 дол. вкладки річно, коло 50 осіб може одержувати постійну допомогу, а багато осіб хвилеву допомогу.

б) виєднування старечих пенсій,

в) співпраця з „Фемілі Сервіс" для виєднання допомог хвилево потребуючим (останньо виєднано допомогу п'ятьом родинам),

г) харчева допомога з державних надвижок харчів (дві родини вже одержали, три дальші вже зголошено),

д) інтервенція в різнородних урядах, в справах горожанства і т. д. (останньо полагоджено позитивно два скомпліковані випадки,

е) співпраця з Інтернаціональним Інститутом, в якому голова „Самопомочі" є членом Ради Директорів,

ґ) „Самопоміч", як „нон профіт організейшен" і маючи привілей „Текс екземпшен", може приймати дари, записи, і т. д., а добродій може це відписувати від податків. Всі імпрези буде можна влаштовувати без податку — а це може для нас мати велике значення,

г) влаштовування подібного свята, як минулого року „Свята „Подяки" на якому було понад 40 американців, що мало широкий відгук (шеф Еміграційного Бюра помістив його опис в Еміграційному Бюлетені). Цього року влаштуємо подібне свято під гаслом „Зустріч нових горожан з тут родженими українцями і старими іміґрантами".

3) в ділянці політичної активізації: це осібна широка тема і завдання. Мимоходом згадуючи це, розуміємо це як завдання нових американських горожан включитись в американську політику зорганізовано, а це — поперше виконати приписану законом реєстрацію, вступити до українського сектора (републіканців чи демократів) та перед виборами виявляти активність. Маючи тисячі зорганізованих виборців, зможемо домагатись від кандидатів заяв в українських справах і навіть деяких становищ для наших громадян.

Д-р Микола Ценко.

Український Літературно Мистецький Клюб
Ню Йорк 149 2nd Av.

З ЛМКлюбу в Ню Йорку повідомляють, що п'ятницевий вечір 4 листопада ц. р. буде присвячений творчості письменника Бориса Антоненка-Давидовича. Доповідь про творчість письменника виголосить проф. П. Голубенко. Винятки із збірки „Землею Українською" читатимуть: Микола Ґерус і Микола Понеділок. Початок о годині 8 вечора.

ПОВОРОТЦІ З СССР ПРО УКРАЇНЦІВ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ляють з великими таблицями із фотознімками батьки й матері, розпитуючи за загиблими безвісти. Тільки дуже нечисленні з них поїдуть додому без таблиці, з рідним сином, якого знайдуть у Фрідлянді, ще дехто, може, дістане надію, що близький живе. Більшість стоятиме на варті у Фрідлянді до кінця поворотної акції і поверне додому з погребаною надією. Розмовляю з одним, старшого віку чоловіком, що його вже третій тиждень бачу в таборі з великою таблицею. „Я не маю відваги їхати без нічого додому, — каже він мені, — моя дружина не витримає..."

Остання дія клясичної драми, що почалась у вересні 1939 року, розігрується в малому таборі Фрідлянд в жовтні 1955 року.

Говорять об'єктивні свідки

За час нашого перебування в Фрідлянді ми мали понад сто розмов з німецькими поворотцями, що під час своєї неволі безпосередньо зустрічалися з українськими в'язнями, роками разом з ними жили, працювали, брали участь в повстанні на Воркуті чи в Норильську. Ми говорили з представниками всіх суспільних та інтелектуальних верств громади поворотців, з критичними інтелектуалами, що добре знають східньоевропейську історію, і з простими людьми, що ніколи до війни про Україну не чули; з генералами й рядовими стрільцями, з німецькими старшинами нашої дивізії і шефами штабів німецьких армій. Усистематизувавши почуте і обчисливши середнє з чисел, що їх нам подали поворотці, можемо зробити такі висновки:

1. Відсоток українців, політичних в'язнів в СССР, найбільший з усіх політичних в'язнів країни. — він вагається в поодиноких таборах від 30 до 60. Як середній для українських в'язнів СССР, треба прийняти 45% від цілого стану політичних засланців.

2. Українська група — найкраще зорганізована група в совєтських конц-таборах і має найгострішу дисципліну. Як організація, так і дисципліна є внутрішньою потребою українських в'язнів, викликаною національною солідарністю, спільністю політичної цілі і моментами самозбереження.

3. Українські в'язні походять здебільшого з західніх областей України, приблизно 40 відсотків рекрутується з центральних і східних областей. Всі вони були заарештовані за такі „провини": участь в партизанці й українському підпіллі, поміч партизанці й підпіллю, т. зв. колябораця з німцями, поворотці з Німеччини, полонені 1УД, священики, взагалі — свідомі українці, що вивезені як „націоналісти" зараз же по війні.

4. Без огляду на регіональне походження, українці становлять одну тісно спаяну національну групу. Тільки в двох випадках німецькі співрозмовці зуміли запримітити деякі тертя між „вест- унд ост- украінерн", що, на їх думку, були викликані нетактовністю і запальчивістю людини, яка очолювала групу. Але ці вийнятки тільки підтверджують засаду, яку сформулював мій інший співрозмовець, добрий знавець Східньої Европи, що володіє українською мовою. Засада ця звучить: „Збруч перестав існувати. Західня Україна мала величезний вплив на Велику Україну шляхом підпільної боротьби і масового стику населення обидвох українських провінцій".

5. Щодо чисельности й зорганізованости слідують по українцях балтійці, кавказці, зокрема чеченці і азійські народи. Співжиття між цими національними групами дуже добре. Всі вони орієнтуються на українську групу, що є найсильнішою і найвпливовішою. В'язні згаданих народів усвідомлюють собі також, що справа їхнього визволення і державного життя якнайтісніше пов'язана з українською державністю. Це зрозуміли не тільки поляки, співжиття яких з українцями можна назвати повністю гармонійним, але навіть угорці. В уяві всіх цих національностей справжня незалежність їхніх народів тісно зв'язана з українською справою.

6. Росіяни, що не належать до численної категорії „блатних" і „сук" тобто політичні, становлять в таборах СССР не більше як 8%. Це — максимальна границя, яку обчислюємо на підставі даних з 40 таборів. Переважно це військовики, партійці або представники адміністрації, що чимось провинились супроти влади. Немає найменших доказів, які говорили б про їхнє пов'язання з якимись російськими підпільними організаціями, нема найменших підстав припускати, що будь-яка російська група спротиву існує на волі. Попавши до таборів, росіяни щойно тоді переходять в опозицію до режиму і творять свої гурти. Опінія німецьких поворотців про російських співв'язнів дуже критична. З їх рядів в першу чергу рекрутувались вислужники адміністрації, їх поведінка нерідко була нетоваришська, про них говорить згаданий вище поворотець-історик „Schaebiges Behehmen".

Відносно політичного стану українців, в'язнів і засланих в СССР всі без вийнятку поворотці стверджують, що ідея української держави і боротьба за неї така сильна і жива, що одиноке окреслення, яке може віддати положення — це „фанатизм аж до самогубства". Німці не уявляють собі, щоб яканебудь сила могла зломити панцер віри і боєготовости українців. Критичніші з-поміж поворотців, що роками жили близько з українськими групами, запримітили, що тоді, коли західньоукраїнський елемент, переважно селянський, відзначається великим темпераментом, нерідко діє в афекті і робить помилки, східньоукраїнський елемент відіграє часто ролю духових провідників, що стоять у сталому контакті з проводом групи і унапрямлюють його. Коли ж іде про духову поживу в'язнів, літературу, поезію, пісні, вони в переважній більшості виходять з-під пера української інтеліґенції з центральних і східніх областей.

Спаяність українських груп, їх мораль, товариськість і солідарність порівнюють деякі німецькі поворотці з атмосферою, що панувала серед первісних християн, часів переслідувань їх римськими цісарями.

„Я твердо вірю в мій народ"

Ласкава доля дозволила авторові цих рядків бути у Фрідлянді не лише спостерігачем радости інших, але й самому привітати по довгих одинадцяти роках товариша, з яким він розпрощався ранком 21 липня 1944 р. в окопі під Загірцями коло Бродів. Цілий день і ніч говорив автор цих рядків з товаришем. Розмова з ним потвердила і посилила те, що почув він від сотні німців. Тут обмежимося лише словами, що їх він ужив на закінчення розмови: „Не жалую цих 11 років, бо за цей час я дуже багато навчився і в першу чергу пізнав докорінно народ. Віра в мій народ поглибилась і ствердла, я пізнав його величезну силу і впевнився, що такий народ має всі шанси на здобуття своєї національної Української держави".

Любомир О. Ортинський

ВАСИЛЬ ШАРВАН ПРИЗНАЧЕНИЙ ДИРЕКТОРОМ ЧУЖОМОВНОГО ВІДДІЛУ РАДІОВИСИЛЬНІ WHLD НІЯГАРА ФОЛЛС

Василь Шарван

Власник і керівник одної з найбільших радіовисилень на американсько - канадійському прикордонню С. Голл призначив з днем 1 листопада 1955 п. Василя Шарвана з Бофало керівником чужомовного відділу радіовисильні WHLD. П. Шарван, веде власну щоденну програму на цьому терені від 5 з половиною років і має вже великий досвід в ділянці радіопересилань.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою добровільну доплату до передплати „Свободи" та свою пожертву на фонд дитячого журнала „Веселка".

СПИСОК Ч. 17.

В. Гірняк, Торонто	$ 10.00	П. Коваль, Оксфорд	2.00
П. В. Пуціло, Шикаґо	10.00	М. Квіт, Клівленд	2.00
Р. Бартків, Ню Йорк	5.00	Є. Крук, Клівленд	2.00
Відд. 375 УНС, Фила.	5.00	Р. Косович, Сан Франсіско	2.00
І. Чмола, Бофало	5.00	І. Кіцанюк, Елизабет	2.00
В. Барагура, Ню Йорк	5.00	С. Коцюба, Ст. Пол	2.00
М. і І. Галичин, Ню Йорк	5.00	Т. Квитковський, Фила.	2.00
В. Кіт, Ковтер	5.00	М. Хитра, Елизабет	2.00
О. Гаврилюк, Нюарк	5.00	І. Гела, Ансонія	2.00
Н. Мілявський, Вальдор	5.00	М. Личак, Форд Сіті	2.00
Т. Шпікула, Шикаґо	5.00	Т. Лисак, Клівленд	2.00
Д-р С. Никифорак, Н. Йорк	5.00	О. Мізюк, Трентон	2.00
В. В. Гусар, Рачестер	5.00	П. Майкович, Фила.	2.00
Д. Біляк, Торонто	4.00	І. Мулярчик, Дітройт	2.00
В. і Ю. Лисенки, Пітсфілд	4.00	І. Начка, Пассейк	2.00
Е. Гут, Шикаґо	3.30	Т. Оленич, Дітройт	2.00
Я. Зінченко, Форт Вейн	3.00	В. Пухта, Трумбаервіл	2.00
Н. А. Р. Тур, Ренкіс	3.00	Е. Притула, Балтімор	2.00
Д-р М. Мостович, Луїсвіл	3.00	О. Лупань, Фила.	2.00
Д-р І. Ралій, Ню Маркет	3.00	А. Сусла, Вунсакет	2.00
Г. Костюк, Ню Йорк	3.00	П. Свистун, Ню Йорк	2.00
І. Гуцул, Елмайра	3.00	М. Сушко, Парма	2.00
П. Лагола, Толідо	3.00	К. Шурин, Луїсвіл	2.00
М. Ладан, Клівленд	3.00	Б. Таран, Річмонд	2.00
Г. Недільський, Коговс	3.00	О. Порайко, Лос Енджелес	2.00
М. Довбуш, Рівергед	3.00	Н. Д. Парубчак, Ірвінґтон	2.00
М. Бойсюк, Бруклин	3.00	М. Павлишин, Мінеаполіс	2.00
Я. Данилишин, Ню Йорк	3.00	А. Партика, Шикаґо	2.00
Н. Буката, Елизабет	3.00	С. Панчак, Ніаґра Фоллс	2.00
А. Богдан, Вілмінґтон	2.50	І. Панас, Клівленд	2.00
Б. Антонишин, Ню Гейвен	2.00	Г. Вапелко, Мінеаполіс	2.00
М. Бохонок, Менчестер	2.00	С. Вовк, Торонто	2.00
В. Білик, Шикаґо	2.00	Д. Зін, Фила.	2.00
М. Болоскірка, Скрентон	2.00	М. Мричко, Коговз	2.00
І. Богач, Ґренд Репідс	2.00	Д. Ріпіовський, Шикаґо	2.00
Н. Бабич, Кентон	2.00	А. Гусар, Рачестер	2.00
В. Біловус, Рачестер	2.00	П. Дрон, „	2.00
Г. Бощюк, Фила	2.00	І. Заяць, „	2.00
Д-р Ю. Білик, Рідінґс	2.00	Н. Головка, „	2.00
О. Дуніцевська, Ню Йорк	2.00	Т. Задорожний, „	2.00
М. Добрянський, Менчестер	2.00	П. Заболоцький, Нюарк	2.00
М. Децик, Піттсбурґ	2.00	Ю. Баранюк, Ірвінґтон	2.00
В. Дупіряк, Фила.	2.00	І. Левкович, Нюарк	1.00
Х. Еліяшевська, Торонто	2.00	Ф. Букач, Филаделфія	1.00
Т. Федаш, Амстердам	2.00	М. Дозорський, Ірі	1.00
І. Хмілевська, Генритон	2.00	Н. Харовський, Шикаґо	1.00
Л. М. Гречаники, Трой	2.00	А. Круль, Ренкін	1.00
М. Головата, Шикаґо	2.00	М. Кравець, Бруклин	1.00
Л. Ґреґорет, Ст. Пол	2.00	Н. Крук, Мілбурн	1.00
Я. Гвоздь, В. Гартфорд	2.00	Е. Курило, Вінґгамтон	1.00
С. Гурин, Лонґ Айленд	2.00	І. Свердлов, Клівленд	1.00
І. Гайдукевич, Флінт	2.00	Н. Сирко, Дітройт	1.00
І. Іваницький, Кентон	2.00	І. Рихвіцький, Джерзі Сіті	1.00
А. Конбак, Гемтремк	2.00	Д. Радиєвський, Мінеаполіс	1.00
М. Калавур, Ст. Еймс	2.00	І. Савчин, Н. Враддок	1.00
В. Голик, Нюарк	2.00	А. Терещенко, Бруклин	1.00
М. Гирович, Джінетто	2.00	Д. Баляцький, Рачестер	1.00
Н. Гуцул, Гарвей	2.00		
В. Гудзій, Геркімер	2.00	Разом $	290.80
І. Федорак, Аллентавн	2.00	Раніше проголошено	3,547.10
Н. Ясінський, Мілвокі	2.00		
А. Когут, Понґстави	2.00	Разом $	3,837.90

ЗДІЙСНЕННЯ МРІЇ ПРО „ЛЕТЮЧУ ТАРІЛКУ"

Командування американського військового летунства веде підготовні праці над запроєктуванням і збудуванням військового літака у вигляді „летючої тарілки". З таким літаком відбуватимуть вже незабаром пробні лети.

Демократи з Міннесоти просять Стівенсона кандидувати в правиборах в цьому стейті

Дулют, Міннесота. — Демократична партійна організація зі стейту Міннесота просить Адлея Е. Стівенсона, щоб він погодився кандидувати на президента в правиборах у стейті Міннесота, які відбудуться 20 березня 1956 року. Демократи з цього стейту обіцяють, що їхня 26-членна делегація підтримає Стівенсона на крайовій номінаційній конвенції в 1956 році. Але Стівенсон відповів, що він, як вже давніше вирішив, виявить свою думку про кандидатуру аж в листопаді цього року. Демократичний губернатор Пенсилвенії Джордж М. Лідер заявив на телевізії, що „Стівенсон є відповідною людиною", яка повинна кандидувати на президента в 1956 році. Також і демократи з інших стейтів, в яких відбуваються правибори кандидатів на президента, заявляють, що підтримуватимуть Стівенсона в цих правиборах.

Економіст побоюється надпродукції

Вашингтон. — Визначний економіст і бувший голова Ради Економічних Дорадників Президента, д-р Едвін Дж. Норс заявив на Спільній Конгресовій Комісії для Економічного Звіту, що американська економіка перебуває в критичному стані. Про це свідчать, на думку цього економіста, такі факти: 1. Легкий зріст цін. 2. Початковий зріст безробіття. 3. Тенденція продукції перевищити запотребування. Д-р Норс твердить, що ЗДА не вспіли розвинути купівельну спроможність своїх громадян в такій мірі, щоб у 1956 році вони могли купити все те, що промисл випродукує, і внаслідок цього деяка частина товарів залишиться непроданою, а це стримає дальшу продукцію і зможе спричинити зріст безробіття. До збільшення продукції спричиняється також і автоматизація (механізація) промислу. Проте, більшість членів цієї комісії запевняли, що механізація промислу не спричинить господарської кризи в ЗДА.

Протиріччя в зізнаннях вдови Вудворд, яка застрелила свого чоловіка

Ню Йорк, Н. Й. — Слідчий суддя переслухував пані Ен Іден Кравелл Вудворд в шпиталі, яка там перебуває після нервового шоку після того, як застрелила вночі свого чоловіка, відомого мільйонера і власника перегонового коня „Нашуа". Зараз після злочину пані Вудворд зізнала, що вона стрелила до фігури, якої не могла пізнати, бо думала, що це закрався злодій до їх мешкання. Тепер вона зізнає, що вистрелила, коли почула якийсь шум в голі, який ділить її спальню від спальні її чоловіка. Зізнання переслуханих інших свідків в цій справі виявляють, що це подружжя часто мало між собою непорозуміння, а пані Вудворд наймала навіть детективів, щоб слідкували за її чоловіком, чи він не має інших приятельок, але ці детективи не могли їй нічого донести, що свідчило б проти її чоловіка.

● У Зарщині відбудуться 18 грудня вибори до автономного крайового сойму. Тим часом покликано до життя 4-членний уряд на чолі з 67-літнім адвокатом Гайнріхом Вельшом, на якого погодились французи та проніменецькі партії. Якщо у згаданих виборах переможуть зовсім німецькі партії, які виступають за об'єднання Зарщини з Німеччиною, то прем'єром стане Гайнріх Шнайдер, якого французи називають „нацистом". Зненавиджений у Зарщині профранцуський прем'єр Зарщини, „автономіст" Гайнріх Гофман скінчив свою кар'єру.

Список нових іміґрантів

Ню Йорк. — Транспортовим кораблем „Дженерал Ленгфітт" прибули до ЗДА такі нові іміґранти, спроваджені на апшуранси ЗУАДК-у: Олександер Тара з жінкою Лорою і сином Петром, Іван Шмата з жінкою Галютою і дітьми Богданною й Андрієм, Федір Деменко з Жінкою Калиною, Віктор Кокодинський з жінкою Теодосією, Михайло Фриндей з жінкою Олександрою і дітьми Марією та Оленою, Евстахій Гаврилків, д-р мед. Володимир Іванович з жінкою Євгенією, Марія Мусій з донькою Уляною, Микола Кузан з жінкою Стефанією і дітьми Марією і Володимиром, Іван Попович, Іван Сахно з жінкою Ільзою і донькою Лілею, д-р Олекс. Жизневський з жінкою Стефанією і сином Олександром, Іван Борківський з жінкою Катериною і дітьми Марією та Бертою, Стефанія Еліяшевська з дітьми Оксаною, Ігорем і Юрієм, Василь Свічкар з жінкою Марією, Дмитро Дмитрів, Михайло Качарай з жінкою Анною і дітьми Стефаном і Марією, Мирослав Лабунька з жінкою Марією і сином Олексієм, Григорій Лозиченко, Михайло Кульчан з жінкою Анною і синами Степаном та Іваном, Іван Іващенко з жінкою Анною і синами Аркадієм і Спиридоном, Микола Бережанський з жінкою Анною, Федір Антончак з жінкою Анною і дітьми Марією та Степаном, д-р Євген Грибович, Михайло Борук з жінкою Юлією і синами Олегом і Богданом та Іван Бродило з жінкою Магдалиною і сином Юрієм.

Досі прибуло до ЗДА на основі Акту про допомогу втікачам з 1953 року 57,957 осіб.

Генерал Дін прощається зі збройними силами ЗДА

Сан Франсіско, Каліф. — 31 жовтня генерал-майор Вілліям Ф. Дін, бувший комуністичний в'язень в Кореї, має попрощатися зі збройними силами ЗДА, відходячи на емеритуру. В цій параді братимуть участь коло 2,000 вояків, зформованих в 19-ти компаніях, які складатимуться з піхотинців, моряків, вояків морської піхоти, летунства, Крайової Ґвардії, армійської резерви та однієї сотні з 24-ої дивізії піхоти, яка стоїть тепер в Кореї і якою командував генерал Дін, коли 25 серпня 1950 року дістався до комуністичної неволі. Ці відділи пройдуть почесним походом перед генералом Діном, який після того на джіпі переведе інспекцію цих відділів. — Військова оркестра відограє національний гимн, а генерал-лайтенант Роберт Н. Янг прочитає військові накази про відхід на емеритуру генерал-майора Діна, який вислужив у військовій службі більш як 32 роки.

ПРОПАМ'ЯТНУ ПОШТОВУ КАРТКУ та ПОШТОВІ ЗНАЧКИ

1000th Anniversary of Christianity in Ukraine

з нагоди
1000-ЛІТТЯ
УКРАЇНИ
ХРИСТИЯНСЬКОЇ

видані
УПРАВОЮ ДРУГОГО ВІДДІЛУ ООЧСУ в НЮ ЙОРКУ

ЦІНИ: картка 20 ц., Бльок (4 значки в двох красках) 1.— дол.

Проєкт картки, що зображує Св. Ольгу Княгиню України у византійському стилі в чотирьох красках, та проєкт значка в трьох красках виконав П. Холодний.

Можна замовляти:
"SVOBODA", 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Т-во Укр. Січ Відд. 39 повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 6-го листопада, о год. 3-ій попол. в У. Н. Домі. Просимо всіх членів прийти на збори. В суботу, 5-го листопада від год. 7-9 веч. і в неділю, 6-го листопада від год. 12-3 попол. можна вплачувати вкладки. Звертаємося з гарячим проханням до членів і до всього Українського Громадянства м. Сиракюз складати на пресовий фонд „Веселки". Кожний член повинен зложити свій Нац. Даток на Укр. Конґ. Комітет. Проситься довгуючих членів вирівняти всі залеглості. — Управа.

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

Посмертні Згадки

НИКОЛАЙ ЯРИГА, довголітній член Б-ва св. Василія Великого Відд. 364 УНСоюзу в Клівленд, Огайо, упокоївся в Бозі 18-го жовтня 1955 р. Покійний походив з міста Мости Великі, пов. Жовква, Галичина. В члени УНСоюзу вступив 1918 р. Полишив в смутку дружину і четверо дітей Анну, Івана, Сема і Михайла. Похорон відбувся 22-го жовтня з погребового заведення до грек. кат. церкви св. Ап. Петра і Павла при великій участі Членів Б-ва, Родини і Приятелів а відтак на цвинтар св. Петра і Павла в Парма, Ілл. — В. И. П.!

В. Владика, секр.

ВАСИЛЬ ТИМЧИНА, довголітній член Б-ва св. Василія Великого Відд. 364 УНСоюзу в Клівленд, О., упокоївся в Бозі 11-го жовтня 1955. Покійний походив з села Мицїв, пов. Сокаль, Галичина. До УНСоюзу вступив 1924 р. Полишив в смутку дружину і дві доньки, два внуки і зятя. Похорон відбувся 15-го жовтня з грек. кат. церкви св. Ап. Петра і Павла а відтак на цвинтар св. Петра і Павла в Парма, Ілл. — В. И. П.!

В. Владика, секр.

СЕМЕН ХВАЛИК, член Т-ва А. Бончевського Відд. 10 УНСоюзу в Ансонія, Конн., помер 28-го вересня 1955 р. Покійний родився в селі Баркнім, пов. Горлиці, Галичина. До УНСоюзу вступив 1902 р. Полишив в смутку дві дочки, одного сина, 4 внуки і брата Демка. Похорон відбувся 30. жовтня з дому жалоби до церкви св. Петра і Павла а відтак на цвинтар св. Петра і Павла в Дербі, Конн., при участи Родини, Членів і Знайомих. — В. И. П.!

В. Глива, секр.

РОЗШУКИ

Пошукую своїх братів ВАСИЛЯ і МИКОЛУ зі села Логин, повіт Долина, Галичина.
Хто знав би про них або вони самі, прошу писати на адресу:
STEFAN MATYCZYN
4730 E. Grand River
Howell, Michigan
Европейські часописи прошу про передрук.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ¢ за виготовлення нової адресової клішні, а членів УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

ТАРЗАН, ч. 3566. Єдина надія.

Оскаженілі після смерти свого провідника болотяні люди зібрали всю свою силу, щоб знищити мавполюдину.

Але Тарзан передбачив атаку. Була тільки єдина можливість затримати їх!

Зібравши всю свою силу, він вхопився за дерев'яний засув, який тримав загату.